

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 7/2017-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. januára 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED] zastúpeného JUDr. Ľubošom Petrovským, advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 46 a čl. 50 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 36 a čl. 40 Listiny základných práv a slobôd a podľa čl. 49 ods. 3 Charty základných práv Európskej únie a práv podľa čl. 3 a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-3 T 25/2012 z 23. januára 2014 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 To 5/2014 z 27. februára 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. októbra 2016 doručená sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného

JUDr. Ľubošom Petrovským, advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 46 a čl. 50 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 a čl. 40 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a podľa čl. 49 ods. 3 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a práv podľa čl. 3 a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) sp. zn. BB-3 T 25/2012 z 23. januára 2014 (ďalej len „namietaný rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 To 5/2014 z 27. februára 2014 (ďalej len „namietané uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol namietaným rozsudkom uznaný vinným zo spáchania pokračovacích trestných činov skrátenia dane a poistného podľa § 276 ods. 1 a 4 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1 a 4 Trestného zákona a bol mu uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere jedenásť rokov, ako aj peňažný trest vo výške 100 000 €. O odvolaní sťažovateľa uplatnenom proti namietanému rozsudku rozhodol najvyšší súd namietaným uznesením, ktorým prvostupňové rozhodnutie vo výroku o vine a treste potvrdil a zrušil ho iba v časti výroku o náhrade škody. Sťažovateľ napadol druhostupňové rozhodnutie dovolaním, ktoré bolo uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tdo V 11/2015 z 12. júla 2016 odmietnuté podľa § 382 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Sťažovateľ uvádza, že namietanými rozhodnutiami boli porušené jeho základné práva na obhajobu a na súdnu ochranu zaručené ústavou a listinou, právo na spravodlivý proces zaručené dohovorom a v dôsledku neprimeraného trestu, ktorý mu bol uložený, aj jeho práva podľa čl. 3 dohovoru, čl. 16 ods. 2 ústavy a čl. 49 ods. 3 charty.

Sťažovateľ v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu namieta, že k porušeniu jeho základného práva na obhajobu došlo poskytnutím neprimerane krátkej lehoty na preštudovanie spisového materiálu vo fáze ukončenia vyšetrovania orgánmi činnými

v trestnom konaní a uvedené pochybenie nebolo zo strany konajúcich súdov korigované. Porušenie označeného základného práva vidí sťažovateľ aj v odmietnutí ním predložených dôkazných návrhov a odpoveď odvolacieho súdu k námietkam sťažovateľa týkajúcim sa odmietnutia jeho dôkazných návrhov hodnotí ako povrchnú a nedôslednú. Na tomto mieste sťažovateľ takisto argumentuje, že odvolací súd sa nevysporiadal s jeho námietkou o ustanovení náhradného obhajcu, keďže podľa jeho názoru ustanovením náhradného obhajcu došlo k porušeniu jeho práva na obhajobu, pretože pre uvedený postup neboli splnené zákonné podmienky.

Porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie opiera sťažovateľ o tvrdenie, že sa „*Súdy zásadne odchýlili od znenia príslušných ustanovení o vykonávaní dôkazov tak, že bol zásadne popretý ich účel a význam*“. Podľa vyjadrenia sťažovateľa listinné dôkazy neboli vykonané na hlavnom pojednávaní zákonným spôsobom, keďže neboli prečítané a nebol dokonca prečítaný ani ich podstatný obsah. Sťažovateľ takisto namieta, že z priebehu hlavného pojednávania nebol vykonávaný zvukový záznam.

Sťažovateľ tiež dôvodí, že sa obe namietané uznesenia opierajú o protokoly a platobné výmery pochádzajúce z nezákonných daňových kontrol, u ktorých pri ich vykonávaní nebola dodržaná maximálna dĺžka trvania.

Sťažovateľ ďalej argumentuje, že odôvodnenie odsudzujúceho rozsudku nespĺňa parametre dôkladného hodnotenia vykonaných dôkazov, kde sťažovateľ poukazuje na konkrétne svedecké výpovede, podľa jeho názoru súdom nesprávne vyhodnotené, ale aj na svoje návrhy na vykonanie dôkazov (podľa sťažovateľa relevantné výpovede označených svedkov), ktoré súd odmietol vykonať.

Sťažovateľ v ďalšom bode namieta vady rozhodnutia odvolacieho súdu, v ktorom podľa názoru sťažovateľa absentuje „*výrok rozhodnutia o odvolaní proti výroku o vine, treste a spôsobe jeho výkonu*“. Sťažovateľ je tiež toho názoru, že najvyšší súd ako súd odvolací nevenoval z časového hľadiska jeho veci dostatočnú pozornosť, na základe čoho považuje sťažovateľ toto rozhodnutie za nezákonné a arbitrárne.

Vo vzťahu k výške rozsudkom uloženého trestu odňatia slobody sťažovateľ argumentuje, že „*Pri ukladaní trestu súdy nepostupovali v zmysle zákonných ustanovení upravujúcich ukládanie trestu, nepostupovali nestranne, objektívne*“, keďže podľa sťažovateľa „*Uložený trest (najvyšší možný) predstavuje zjavnú svojvôľu súdu, nezohľadňuje a je v príkrom rozpore so zásadami ukládania trestov podľa ust. § 34 Tr. zákona, nezohľadňuje pomer a mieru závažnosti poľahčujúcich a priťažujúcich okolností podľa ust. § 38 Tr. zákona.*“ .

Sťažovateľ preto v závere sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol nálezom, v ktorom by konštatoval porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 16 ods. 2, čl. 46 a čl. 50 ústavy, čl. 36 a čl. 40 listiny a čl. 49 ods. 3 charty a práv sťažovateľa podľa čl. 3 a čl. 6 dohovoru namietaným rozsudkom špecializovaného súdu a namietaným uznesením najvyššieho súdu, predmetné rozhodnutia zrušil a vrátil vec špecializovanému súdu na ďalšie konanie, priznal sťažovateľovi finančné zadostučinenie v sume 30 000 €, ako aj trovy právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy ustanoví podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých ústavný súd nemá právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Rovnako môže ústavný súd odmietnuť sťažnosť aj vtedy, ak je zjavne neopodstatnená.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

II. 1 K námietke porušenia základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 46 a čl. 50 ústavy, čl. 36 a čl. 40 listiny a čl. 49 ods. 3 charty a práv podľa čl. 3 a čl. 6 dohovoru namietaným rozsudkom špecializovaného súdu

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tých základných práv alebo slobôd, porušenie

ktorých namieta, sa mohol sťažovateľ domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Z obsahu sťažností a jej príloh je zrejmé, že namietaný rozsudok špecializovaného súdu vrátane postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, bol predmetom súdneho prieskumu realizovaného najvyšším súdom na základe podaného odvolania sťažovateľa. Odvolacie konanie bolo skončené namietaným uznesením najvyššieho súdu. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia označených práv prvostupňovým rozsudkom špecializovaného súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum sťažnosťou prezentovaného porušenia označených práv sťažovateľa namietaným rozsudkom špecializovaného súdu. Z uvedeného dôvodu bolo potrebné v tejto časti sťažnosť odmietnuť pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

II. 2 K námietke porušenia základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 46 a čl. 50 ústavy, čl. 36 a čl. 40 listiny a čl. 49 ods. 3 charty a práv podľa čl. 3 a čl. 6 dohovoru namietaným uznesením najvyššieho súdu

Riadiac sa zásadou materiálnej ochrany ústavnosti judikatúra ústavného súdu reflektujúca na rozhodovaciu činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri rozsudok z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54) v prípade procesného rozhodnutia dovolacieho súdu o odmietnutí dovolania pre jeho neprípustnosť zároveň garantuje zachovanie lehoty na podanie sťažnosti ústavnému súdu aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu druhostupňového súdu (podobne III. ÚS 114/2010).

V zmysle uvedeného preto ústavný súd preskúmal uplatnené námietky sťažovateľa aj vo vzťahu k namietanému uzneseniu najvyššieho súdu, ktoré bolo napadnuté dovolaním sťažovateľa, pričom podané dovolanie bolo odmietnuté ako neprípustné.

Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov veci uvádzaných účastníkmi konania.

Ústavný súd pristúpil k preskúmaniu odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu, aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi sťažovateľom označených článkov ústavy, listiny, charty a dohovoru, ktorých porušenie namieta. Na tomto mieste ústavný súd opätovne pripomína, že v danom prieskume nebolo jeho úlohou preverovať úplnosť a správnosť skutkových zistení konajúcich súdov. Uvedený prieskum vykonal ústavný súd v medziach svojich právomocí, a teda posudzoval kvalitu odôvodnenia namietaného

uznesenia najvyššieho súdu a ústavnú súladnosť interpretácie právnej úpravy, ktorú konajúce súdy vo veci sťažovateľa aplikovali, inými slovami, ústavnú udržateľnosť napadnutého rozhodnutia.

Ústavný súd sa oboznámil s obsahom odvolania sťažovateľa, ktoré uplatnil proti prvostupňovému rozhodnutiu, a zistil, že sú odvolacie námietky v podstate totožné a argumentáciou, ktorú sťažovateľ prezentoval v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu.

Najvyšší súd rozhodnutie, ktorým vyhodnotil odvolanie sťažovateľa v časti výrokov o vine a treste ako nedôvodné, založil na uvedenej argumentácii, ktorú ústavný súd posúdil a zaujal k nej svoje stanovisko.

Najvyšší súd sa vysporiadal s tvrdeniami sťažovateľa o zmarení jeho práva na obhajobu neprimerane krátkou dobou poskytnutou mu na preštudovanie spisového materiálu po ukončení vyšetrovania orgánmi činnými v trestnom konaní, kde poukázal na to, že z dvoch obhajcov, ktorých si sťažovateľ zvolil, využil možnosť preštudovať spisový materiál iba jeden obhajca, ďalej na to, že sťažovateľ disponoval kópiami spisového materiálu z prípravného konania, ktorých vyhotovenie mu bolo umožnené, a navyše mal možnosť študovať spisový materiál nahliadnutím do spisu na špecializovanom súde v lehote od 17. apríla 2013 do 21. novembra 2013, a túto možnosť sťažovateľ aj využil.

Ústavný súd na základe uvedeného uzatvára, že z uvedených skutočností jasne a nepochybné vyplýva, že sťažovateľovi bol na preštudovanie spisového materiálu poskytnutý štandardný priestor, ktorý nevyvoláva žiadne pochybnosti o zachovaní práva sťažovateľa na obhajobu v dotknutej etape trestného konania. Argumenty ponúknuté ústavnému súdu, kde sťažovateľ dôvodí, že zo skutočností osobného prevzatia vyhotovených kópií spisového materiálu družkou sťažovateľa nemožno bez ďalšieho vyvodit', že mal sťažovateľ predmetné kópie aj reálne k dispozícii, kvalifikuje ústavný súd ako špekulatívne a nekorektné.

Sťažovateľ v podanom odvolaní argumentoval aj nezákonnosťou procesu oboznamovania sa s listinnými dôkazmi na hlavnom pojednávaní. Odvolací súd poukazujúc

na obsah ustanovenia § 269 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého „Písomné vyjadrenia, posudky, správy štátnych orgánov a ďalšie listiny, ktorými sa vykonáva dôkaz na hlavnom pojednávaní, sa prečítajú celé alebo ich časť, ktorá sa týka dokazovanej skutočnosti, a umožní sa do nich nazrieť stranám, a ak je to potrebné, aj svedkom a znalcom“, konštatoval, že síce nebol čítaný celý obsah listinných dôkazov, avšak v súlade s citovaným ustanovením boli čítané práve ich relevantné časti týkajúce sa dokazovaných skutočností. Sťažovateľ počas tohto oboznámenia mal možnosť nahliadať do listín a vyjadriť sa k nim a túto možnosť aj využil a vo vyjadrení k oboznámeniu sa s listinnými dôkazmi uvádzal, že ich obsah je mu známy. I napriek skutočnosti nevyhotovenia zvukového záznamu z dôvodov technickej prekážky, o čom konajúci súd sťažovateľa vopred informoval, považoval vzhľadom na uvedený postup odvolací súd proces oboznámenia sa s listinnými dôkazmi za zákonný a transparentný.

Ústavný súd nevidí žiaden dôvod považovať stanovisko odvolacieho súdu za nekonformné s garantovaným právom sťažovateľa na spravodlivý súdny proces, keďže postup pri oboznámení podľa stanoviska odvolacieho súdu zodpovedal citovanému zákonnému ustanoveniu a zásada kontradiktórnosti konania bola voči strane obhajoby dodržaná, keďže jej bolo umožnené tak oboznámiť sa s relevantným obsahom listinných dôkazov, ako aj sa k nim vyjadriť.

K námietkam sťažovateľa o ustanovení náhradného obhajcu bez splnenia zákonných podmienok odvolací súd poukázal na znenie ustanovenia § 42 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého „Ak je dôvodná obava, že by mohol byť zmarený v prípravnom konaní výsluch obvineného, ktorý trvá na prítomnosti obhajcu, hlavné pojednávanie alebo verejné zasadnutie pre neprítomnosť zvoleného obhajcu alebo ustanoveného obhajcu, môže byť obvinenému popri zvolenom obhajcovi alebo ustanovenom obhajcovi ustanovený náhradný obhajca.“. V nadväznosti na to najvyšší súd sťažovateľovi jasne vysvetlil, že sťažovateľom zvolený obhajca ospravedlnil svoju neprítomnosť na hlavnom pojednávaní (10. januára 2014) dočasnou práceneschopnosťou, pričom z uvedeného dôvodu v záujme realizácie hlavného pojednávania bol sťažovateľovi ustanovený náhradný obhajca, keď záujem na riadnom vykonaní hlavného pojednávania bol umocnený blížiacim sa ukončením maximálnej lehoty trvania väzby sťažovateľa.

Ústavný súd je toho názoru, že postup prvostupňového súdu, ktorý kvalifikoval odvolací súd ako zákonný, mal jasnú oporu v príslušných ustanoveniach Trestného poriadku, ktoré sledujú naplnenie jednej zo základných zásad trestného konania zakotvenej v ustanovení § 2 ods. 6 Trestného poriadku, podľa ktorej je súd povinný prejednávať väzobné trestné veci čo najrýchlejšie.

K odvolacím námietkam sťažovateľa o odmietnutí jeho dôkazných návrhov a k jeho námietkam o spôsobe hodnotenia vykonaných dôkazov najvyšší súd prezentoval túto argumentáciu:

„Obžalovaným v odvolaní namietaná nezákonnosť postupu a rozhodovania daňových úradov pri vykonávaní daňových kontrol nemá oporu vo vykonaných dôkazoch a daňové výmery neboli podkladom na výpočet výšky odpočtu a skrátenia dane, nakoľko súd prvého stupňa tento výpočet vykonal z faktúr vystavených obžalovaným.

K výsluchu svedkov, ktorí boli v prípravnom konaní vypočutí súbežne v rovnakom čase, a preto sa ich obhajcovia obžalovaného nemohli zúčastniť, najvyšší súd uvádza, že na návrh prokurátora boli tieto výsluchy z dôkazov vypustené, prvostupňový súd ich nevykonal a k ich obsahu pri rozhodovaní neprihliadal. Navyše je potrebné uviesť aj to, že tieto svedecké výpovede boli získané v okrese [REDAKOVANÉ] v dobe, keď mal obžalovaný dvoch obhajcov a títo sa mohli týchto úkonov zúčastniť. Dôvodnosť tejto odvolacej námietky obžalovaného je preto iba čiastočná, postupom súdu prvého stupňa bol však tento nedostatok odstránený.

Pokiaľ ide o návrhy obžalovaného na doplnenie dokazovania najvyšší súd konštatuje, že tak zamestnanci správcu dane, ktorí sa podieľali na daňových kontrolách v spoločnostiach obžalovaného ako i zamestnanci jeho spoločností vo svedeckých výpovediach vypovedali, že pre odstup času si už nepamätajú okolnosti daňovej kontroly, obchodovania s euročkami a lykožrútmí, prípadne k skrmovaniu lykožrúta. Výsledok daňových kontrol bol dôkladne preverený účtovnými dokladmi spoločností vystavenými i obžalovaným (predloženými obžalovaným, resp. zaistenými políciou), správami miestnych zistení daňových úradov, daňovými protokolmi, bankovými dokladmi a tieto listiny tvorili podklad pre odborné vyjadrenia, znalecké posudky z odboru ekonómie a účtovníctva, ako aj poľnohospodárskeho ústavu. K obchodovaniu s komoditami uvedenými vo výroku

napadnutého rozsudku a k jeho rozsahu boli vypočutí svedkovia, na ktorých výpovede prvostupňový súd v odôvodnení napadnutého rozsudku podrobne poukázal s tým, že v zásade nič konkrétne neuviedli, resp. vypovedali iba vo všeobecnosti.

Odvolicie námietky obžalovaného k dĺžke, rozsahu a výsledkom daňových kontrol nie sú dôvodné, pretože neboli podkladom pre ustálenie skutkového stavu, ktorý totiž vychádzal (z celkovej účtovnej dokumentácie predloženej obžalovaným, respektíve dokladov zadržaných políciou) z faktúr a daňových priznaní vystavených obžalovaným, ktorými deklaroval uskutočnenie nákupu a predaja euroočiek a lykožrúta, hoci vedel, že tieto obchody sa neuskutočnili. Zo sumáru vykonaných a vyhodnotených dôkazov logicky vyplynulo, že obchody týkajúce sa lykožrútov a euroočiek boli iba fiktívne - účtovne síce čiastočne podložené, avšak k skutočnému nákupu a predaju tejto komodity nikdy nedošlo. Vyplýva to nielen zo svedeckej výpovede [REDAKOVANÉ], ale aj z ďalších svedeckých výpovedí a listín o úmrtí [REDAKOVANÉ] v roku 2007, ktorá bola zástupkyňou spoločnosti [REDAKOVANÉ], ale obchod s euroočkami sa mal s ňou realizovať až v treťom štvrtroku 2008 a [REDAKOVANÉ] v roku 2002, ktorý bol zástupcom spoločnosti [REDAKOVANÉ] ktorá však nikdy nemala prevádzkové povolenie v [REDAKOVANÉ] a o spoločnosti [REDAKOVANÉ] ktorej sídlo sa malo nachádzať v neobývanom a nezariadenom rodinnom dome bez označenia sídla firmy, ktorú zastupoval [REDAKOVANÉ], podľa ktorého účtovné doklady mu boli odcudzené nielen zo sídla spoločnosti, ale aj z jeho auta, čo však ani v jednom prípade polícii neoznámil.

Pre spoľahlivé a zákonu zodpovedajúce rozhodnutie o vine obžalovaného nebolo potrebné ani vyhotovenie a vykonanie kontrolného znaleckého posudku z odvetvia ekonomiky a účtovníctva a ekonomického auditu v spoločnostiach obžalovaného. Stav účtovníctva v týchto spoločnostiach (znalcovi boli poskytnuté všetky účtovné doklady zo spoločností obžalovaného, ale aj políciou, ktorá ich zaistila, ďalšie doklady napriek výzvam obžalovaný nepredložil) a z neho vyplývajúce skutočnosti už boli dostatočne preukázané znaleckým posudkom z tohto odvetvia a výpoveďou znalca, ako aj odbornými vyjadreniami a stanoviskami, ktoré boli zákonným spôsobom oboznámené na hlavných pojednávaniach a potvrdené výpoveďami ich spracovateľov v procesnom postavení svedkov. Opačný postup by bol odôvodnený len za stavu, ak by o úplnosti, jasnosti a

správnosti znaleckých posudkov, odborných vyjadrení a stanovísk existovali vážne pochybnosti, čo sa však v posudzovanom prípade nestalo.

Prvostupňový súd nemal zákonný dôvod ani pre znalecké skúmanie vierohodnosti výpovede svedka [REDAKOVANÉ] a ani najvyšší súd pre takýto postup nezistil žiadne skutočnosti vyvolávajúce pochybnosti o duševnom stave tohto svedka. Rozpory v jeho výpovediach boli v rámci kontradiktórneho procesu zákonným spôsobom objasnené za súčinnosti procesných strán a súdu, čo je v dostatočnom a potrebnom rozsahu uvedené v odôvodnení napadnutého rozsudku. Najvyšší súd k tomu pre úplnosť pripomína, že podľa § 150 Tr. por. možno znalecky vyšetriť duševný stav svedka len vtedy, ak sú závažné pochybnosti, či nie je u svedka, ktorého výpoveď je pre rozhodnutie obzvlášť dôležitá, podstatne znížená schopnosť správne vnímať, alebo vypovedať. Súd prvého stupňa správne vychádzal aj z výpovedí tohto svedka (ako aj zo svedeckých výpovedí kontrolórov daňových úradov, účtovných dokladov vystavených obžalovaným a dokumentácie daňových úradov, a to aj z Maďarskej republiky podrobne uvedených a vyhodnotených v odôvodnení napadnutého rozsudku) ako zástupcu spoločnosti [REDAKOVANÉ] pričom logicky objasnil nielen zmenu jeho výpovede v neprospech obžalovaného ohľadne euroočiek, ale najmä to, že táto svedecká výpoveď je zhodná s ďalšími zákonným spôsobom vykonanými a vyhodnotenými dôkazmi, ktoré sú uvedené v napadnutom rozsudku. Pre úplnosť je potrebné pripomenúť, že rozpory vo výpovediach svedka [REDAKOVANÉ] boli dostatočne objasnené v kontradiktórnom procese, a preto nebol dôvod na konfrontovanie tohto svedka s obžalovaným, ako na to opakovane poukazoval v konaní pred Špecializovaným trestným súdom.“

Najvyšší súd v odôvodnení svojho uznesenia konštatoval, že prvostupňový súd vykonal dokazovanie zákonným spôsobom tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie, na základe čoho dospel k úplným a správnym skutkovým záverom. V rámci zhrnutia odôvodnenia svojho rozhodnutia najvyšší súd uviedol:

„Fiktívne obchodné transakcie s lykožrútom začali v spoločnosti [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ] cez ďalšie jeho spoločnosti [REDAKOVANÉ]

a napokon účtovne skončili v spoločnosti [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ], kde sa však na sklade nenachádzali, hoci mali byť nazbierané

v mnohomiliónovom počte. Náklady z ich manipuláciou boli faktúrami vykázané iba v roku 2008 vo firme [REDAKOVANÉ] a týkali sa zberu lykožrútov pracovníkmi firmy [REDAKOVANÉ], ktorá vystavila mesačné faktúry až koncom marca a koncom júna 2010, hoci spoločnosť obžalovaného [REDAKOVANÉ] obchod s lykožrútom realizovala už v januári 2010. Zo skládky dreva nebolo možné spôsobmi prezentovanými obžalovaným nachytať lykožrúta v ním uvádzanom množstve, pričom jeho skrmovanie nebolo potvrdené žiadnou relevantnou inštitúciou zaoberajúcou sa týmto škodcom.

V súvislosti s výsledkami vykonaného dokazovania aj najvyšší súd konštatuje, že zo znaleckého dokazovania a účtovných dokladov, ktoré súd prvého stupňa taktiež podrobne vyhodnotil vyplýva, že euroočká mali byť spoločnostiam obžalovaného dodávané v mesiacoch september a december 2008, marec, jún, september, november a december 2009 a marec, jún a august 2010. Životnosť letných euroočiek - vrúbľov, ktoré sa odoberajú bezprostredne pred očkovaním je maximálne 36 hodín a životnosť zimných je asi 2 mesiace pri skladovaní do 5 stupňov Celzia a pri 85 - 95 % relatívnej vzdušnej vlhkosti. Umiestnenie mnohomiliónového množstva euroočiek na európskom trhu nebol v období po obžalovanom deklarovanom vývoze vrúbľov zistený.

Prvostupňový súd preto správne dospel k záveru, že obžalovaný konal v priamom úmysle, keď obchody s týmito komoditami iba predstieral, aby oklamal daňové kontroly. Podľa názoru najvyššieho súdu vykonané a vyhodnotené dôkazy nasvedčujú aj tomu, že obžalovaný založenie spoločností vykonal iba za účelom získania neoprávnených ziskov tým, že bude znižovať daňový základ a uplatňovaním si nároku na vrátenie dane z pridanej hodnoty, čo sa mu aj podarilo. Výšku neoprávneného zisku súd prvého stupňa zistil z účtovníctva obžalovaného a tento pri skrátaní dane a poistného viac než 433 krát prekročil sumu veľkého rozsahu a pri neodvedení dane a poistného 3,8 krát prekročil sumu veľkého rozsahu.“

Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že ustálenie skutkového stavu ako základu pre uznanie viny sťažovateľa opreli súdy o celý súbor dôkazov (svedecké výpovede, znalecké posudky, odborné vyjadrenia a relevantné listinné dôkazy) vyhodnotených v súlade so zásadami náležitého zistenia skutkového stavu a voľného hodnotenia dôkazov podľa § 12 ods. 10 a 12 Trestného poriadku.

Pokiaľ ide o jednu z ťažiskových námietok sťažovateľa, ktorou sťažovateľ spochybňoval udržateľnosť ustálených skutkových záverov rozsudku – tvrdenia o nepoužitelnosti výsledkov nezákonných daňových kontrol pre účely dokazovania, jej opodstatnenosť najvyšší súd vylúčil poukazom na skutočnosť, že produkty predmetných daňových kontrol neboli v rámci dokazovania uplatnené, pretože k ustáleniu skutkového stavu použil konajúci súd účtovnú dokumentáciu sťažovateľa (faktúry a daňové priznania). Najvyšší súd takisto poukázal na súbor listinných materiálov a svedeckých výpovedí, na základe ktorých konajúci súd preukázal fiktívnosť obchodov, ktoré mali vytvoriť predpoklady pre zníženie daňového základu u sťažovateľa a následného uplatnenia si nároku na vrátenie dane z pridanej hodnoty. Odvolací súd tiež zdôraznil komplexný charakter použitého znaleckého posudku vychádzajúceho z relevantnej účtovnej dokumentácie, podporeného výpoveďou znalca a vypracovanými odbornými vyjadreniami a stanoviskami, ako aj vypočutím ich spracovateľov v pozícii svedkov, kde v nadväznosti na to zdôvodnil odmietnutie návrhov sťažovateľa na vypracovanie kontrolného znaleckého posudku a realizáciu ekonomického auditu obchodných spoločností sťažovateľa. V uvedenom smere zdôvodnil odvolací súd aj odmietnutie návrhu sťažovateľa na znalecké skúmanie vierohodnosti výpovede relevantného svedka, a to poukazom na striktné podmienky pre znalecké vyšetrenie duševného stavu svedka, ktoré v uvedenom prípade neboli dané, ale aj vyhodnotením súladnosti predmetnej výpovede v kontexte ostatných produkovaných dôkazov, čo zároveň vylúčilo potrebu vykonania konfrontácie medzi týmto svedkom a obžalovaným. Odvolací súd tiež reflektoval na argumentáciu sťažovateľa o nesprávnosti záverov vykonaného vyšetrovacieho pokusu, kde poukázal na skutočnosť, že bol realizovaný práve v reakcii na obranu sťažovateľa, ktorej spochybnenie vyšetrovací pokus potvrdil, a to aj za účasti odborníkov.

Z uvedeného je zrejmé, že odvolací súd sa s argumentáciou odvolania sťažovateľa v každom smere náležite vysporiadal, a síce obhájil zákonnosť vykonaného procesu dokazovania, riadne vysvetlil dôvody odmietnutia prezentovaných dôkazných návrhov sťažovateľa a tiež úvahy, ktorými sa spravoval pri hodnotení celého súboru vykonaných dôkazov. Odpoveď najvyššieho súdu na vymedzené odvolacie námietky sťažovateľa hodnotí ústavný súd ako vyčerpávajúcu bez zjavných logických protirečení, plne

zodpovedajúcu kritériám stanoveným pre kvalitné odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov judikatúrou ústavného súdu.

Vzhľadom na uvedené považuje ústavný súd sťažnosť v časti označených námietok za zjavne neopodstatnenú.

Sťažovateľ tiež namieta rozhodnutie súdu o uložení trestu odňatia slobody vo výmere jedenásť rokov a považuje ho za zjavnú svojvôľu. V odvolaní sťažovateľ požadoval zníženie hornej hranice trestnej sadzby najprísnejšieho trestného činu o jednu tretinu, odvolací súd však vo svojom rozhodnutí uviedol, že pre tento postup nebol dôvod, pričom *„okolnosti spáchania čiastkových skutkov a rozsah neoprávneného zisku odôvodňovali uloženie trestu odňatia slobody pri hornej hranici zákonnej trestnej sadzby, a to vo výmere 11 rokov“*.

Sťažovateľ v časti argumentácie týkajúcej sa výšky uloženého trestu odňatia slobody v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu uplatnil námietku porušenia čl. 16 ods. 2 ústavy, čl. 3 dohovoru a čl. 49 ods. 3 dohovoru.

Ústavný súd v uvedených súvislostiach poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ku ktorej sa už tradične v rámci svojej rozhodovacej činnosti prikláňa a ktorá pristupuje k prieskumu uložených trestov veľmi zdržanlivo a pripúšťa možnosť porušenia čl. 3 dohovoru len v prípadoch zvlášť závažnej neprimeranosti trestu.

Z odôvodnenia oboch rozhodnutí konajúcich súdov vyplýva, že rozhodnutie o uložení trestu odňatia slobody vo výmere jedenásť rokov, teda pri hornej hranici príslušnej trestnej sadzby, sa opieralo o aplikáciu ustanovení § 36 písm. j), § 37 písm. h), § 38 ods. 2, § 41 ods. 1, § 34 ods. 1 a § 34 ods. 4 Trestného zákona.

Podľa odôvodnenia odsudzujúceho rozsudku sa u sťažovateľa navzájom kompenzovali poľahčujúca okolnosť [§ 36 písm. j) Trestného zákona – sťažovateľ viedol pred spáchaním trestného činu riadny život] a priťažujúca okolnosť [§ 37 písm. h) Trestného zákona – sťažovateľ spáchal viac trestných činov, konkrétne dva trestné činy]); pristúpilo sa k uloženiu úhrnného trestu podľa zákonného ustanovenia, ktoré sa vzťahovalo na trestný čin najprísnejšie trestný (trestný čin podľa § 276 ods. 1 a 4 Trestného zákona – trestná sadzba sedem rokov až dvanásť rokov); v zmysle účelu trestu podľa § 34 ods. 1 Trestného zákona bol ukladaný taký trest, ktorý v konkrétnych okolnostiach sťažovateľa má

sťažovateľovi zabrániť v páchaní ďalšej trestnej činnosti, vytvoriť podmienky pre jeho prevýchovu, súčasne iných odradiť od páchania trestnej činnosti a tiež vyjadriť morálne odsúdenie sťažovateľa; podľa § 34 ods. 1 Trestného zákona pri určení konkrétnej výmery trestu odňatia slobody u sťažovateľa sa prihliadlo na spôsob spáchania trestných činov, kde bolo konštatované, že sťažovateľ páchal trestnú činnosť celkom zámerne a po dlhšiu dobu, ako aj na následok spáchaných trestných činov, kde bolo konštatované, že skrátenie dane v celkovej výške 57 661 795,95 € a neoprávnené uplatnenie nároku na vrátenie dane z pridanej hodnoty v celkovej výške 509 250,84 € niekoľkonásobne prevyšovalo základnú výmeru škody veľkého rozsahu (133 000 €) podmieňujúcu použitie kvalifikovanej skutkovej podstaty podľa § 276 ods. 4 Trestného zákona s výmerou trestnej sadzby od sedem do dvanásť rokov, pričom zistený následok – niekoľkonásobné prevýšenie škody ustanovenej uvedeným odsekom bolo dôvodom posunu k hornej hranici trestnej sadzby.

Ústavný súd je toho názoru, že takto uložený trest odňatia slobody je výsledkom absolútne regulárnej aplikácie príslušných zákonných ustanovení a ani náznakom nesignalizuje arbitrárnosť postupu súdu pri ukladaní trestu, čo vylučuje akúkoľvek úvahu o namietanom porušení sťažovateľom označených článkov ústavy, dohovoru a charty. Označenú námietku sťažovateľa preto ústavný súd kvalifikuje ako zjavne neopodstatnenú.

K sťažovateľom namietanému nedostatku rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý vidí v absencii výroku o zamietnutí odvolania v časti smerujúcej proti výrokom o vine a treste, ústavný súd uvádza, že si je vedomý záverov nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 177/2012 z 28. januára 2014, ktorý zdôraznil ústavnoprávny význam a účinky právoplatného výroku o vine. U sťažovateľa však nejde o okolnosti celkom totožné s okolnosťami veci, ktorej sa týka predmetný nález. V prípade sťažovateľa rozhodnutím odvolacieho súdu nebol výrok o treste dotknutý, keďže došlo iba k zrušeniu výroku o náhrade škody. Nebol teda dôvod na uplatnenie rozhodovacej praxe najvyššieho súdu v zmysle rozhodnutia Trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. 2 z 26. novembra 2013, podľa ktorého právnej vety *„Ak odvolací súd zruší napadnutý rozsudok len vo výroku o treste a len v tomto rozsahu vráti vec súdu prvého stupňa, čím výrok o vine nadobudne právoplatnosť, dovolanie nemožno podať len proti výroku o vine, keďže vo veci existuje stav neukončeného trestného stíhania. V takom prípade treba vyčkať na rozhodnutie o treste. Lehota na podanie*

dovolania potom aj vo vzťahu k výroku o vine plynúce od doručenia rozhodnutia, ktorým bolo rozhodnuté o uložení trestu alebo upustenie od potrestania.“. Dovolanie sťažovateľa teda nebolo odmietnuté podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku (odmietnutie dovolania podaného proti neprípustnému rozhodnutiu), ale podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, teda pre nesplnenie dovolacích dôvodov v zmysle § 371 Trestného poriadku, a preto nemožno v prípade sťažovateľa hovoriť o odňatí možnosti konať, ako to bolo vo veci označeného nálezu ústavného súdu. Takisto z obsahu odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia je zrejmé, že najvyšší súd sa odvolaním sťažovateľa uplatneným vo vzťahu k výrokom o vine a treste riadne zaoberal a posúdil ho ako nedôvodné, formálny nedostatok absencie osobitného výroku tak v okolnostiach veci sťažovateľa nedosahuje takú intenzitu, ktorá by odôvodňovala zásah zo strany ústavného súdu.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd v zmysle § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa odmietol, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2017